

I gränslandet mellan hälso- och sjukvård och tandvård – finansiering och samverkan

Prioriteras tandvårdens resurser mot en god och jämlik tandvård?

Elisabeth Wärnberg Gerdin

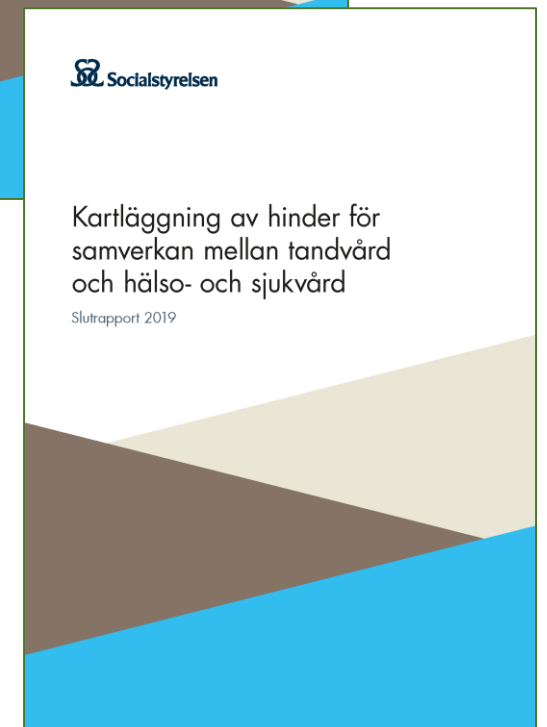
20191120

Två rapporter som utgångspunkt

Utvärdering av tandvård som regleras enligt tandvårdsförordningen och det statliga särskilda tandvårdsbidraget

Kartläggning av hinder för samverkan mellan tandvård och hälso-och sjukvård

Tandvårdens resurser – 28 miljarder kronor

Patientavgifter 16 miljarder kronor

SVERIGES
RIKSDAG

Staten 6,5 miljarder kronor

- Allmänt tandvårdsbidrag
- Högkostnadsskydd
- Särskilt tandvårdsbidrag

Regionerna 5,5 miljarder kronor

- Barn- och ungdomstandvård
- Specialisttandvård
- Tandvård till hälso- och sjukvårdsavgift

Olika finansiering i olika patientgrupper

Barn och unga

- Finansieras av regionerna
- Avgiftsfri för patienten

Vuxna

- Statligt tandvårdsstöd
 - Allmänt tandvårdsbidrag
 - Högkostnadsskydd
- Patientavgifter – fri prissättning

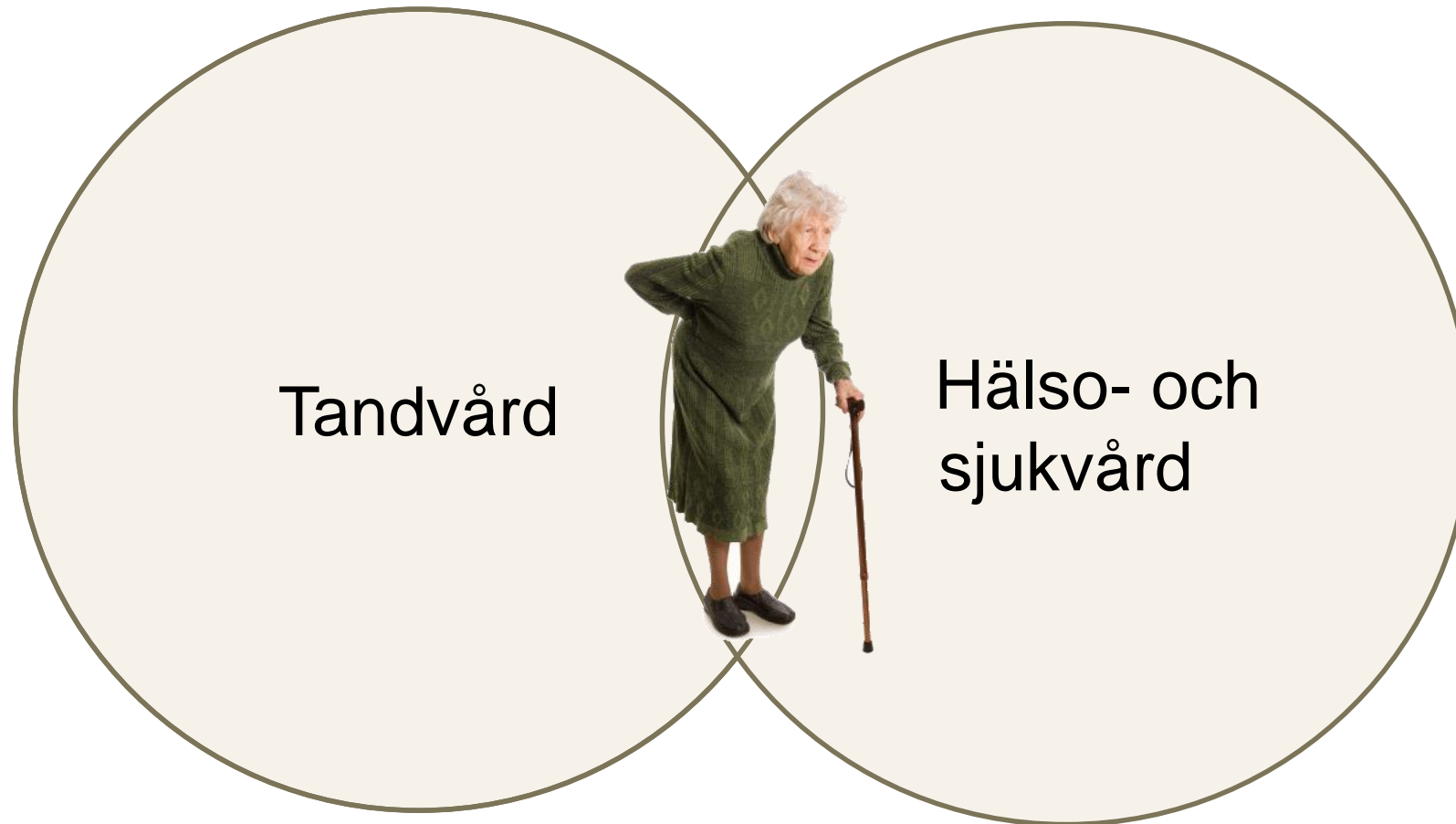

Patienter i gränslandet mellan hälso- och sjukvård och tandvård

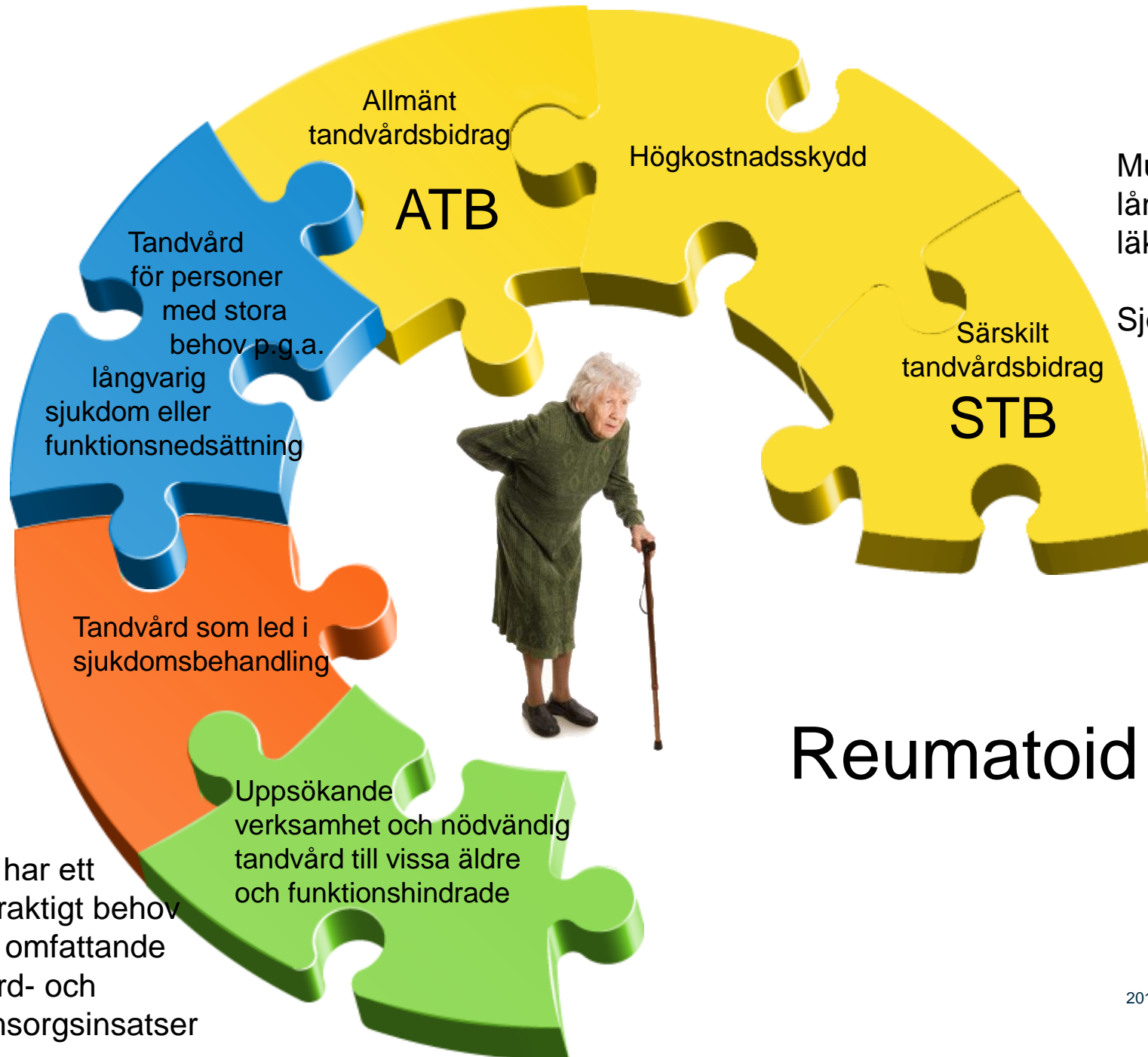
- Statligt särskilt tandvårdsbidrag
- Regionala tandvårdsstöd
- Patientavgifter motsvarande öppen hälso- och sjukvård

I gränslandet mellan hälso- och sjukvård och tandvård

Stora svårigheter att sköta sin munhygien eller att genomgå tandvårdsbehandling

Muntorrhet p.g.a. långvarig läkemedelsbehandling

Sjögrens syndrom

Vård till följd av defekt som orsakats av sjukdom (käkleden)

Reumatoid artrit

... har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser

Tandvårdsförordningen (1998:1338)

- oralkirurgiska åtgärder
- tandvård som ett led i sjukdomsbehandling
- tandvård till personer med långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning
- tandvård för extremt tandvårdsrädda personer
- utbyte av tandfyllningar
- uppsökande verksamhet
- nödvändig tandvård

Lokala anvisningar i regionerna för tillämpning

Prioriteras tandvårdens resurser mot en god och jämlik tandvård?

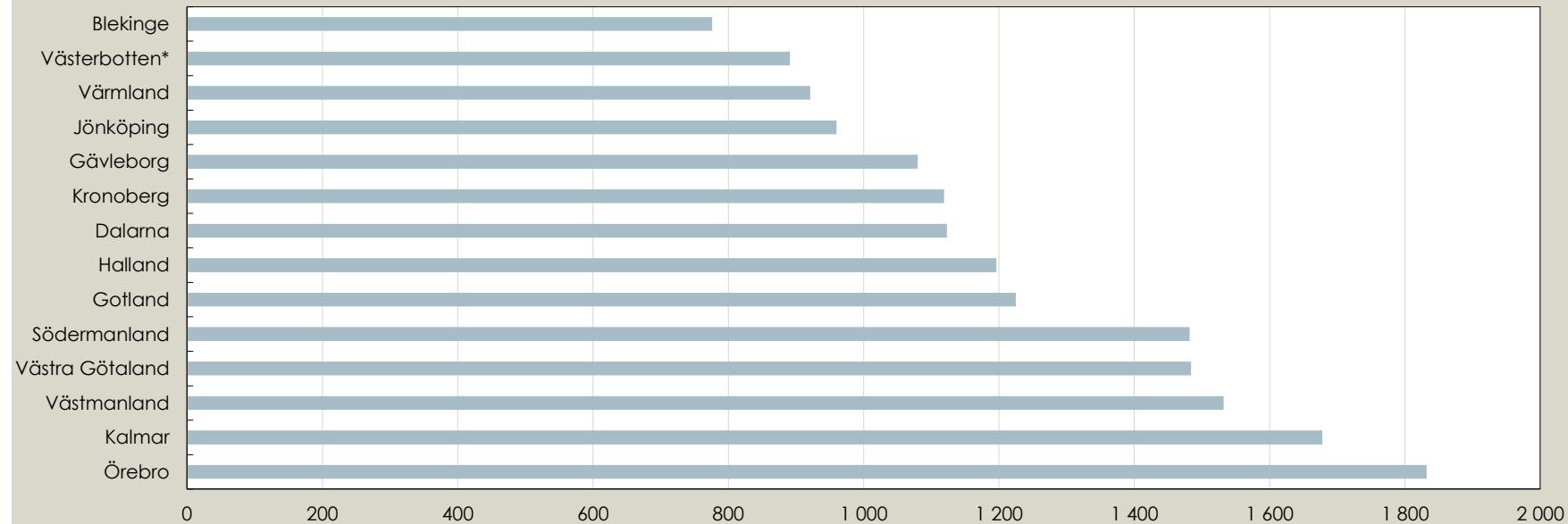

Vad visar Socialstyrelsens utvärdering av tandvård som regleras enligt tandvårdsförordningen och det statliga särskilda tandvårdsbidraget?

Variationer mellan regioner i personer som fått tandvård som ett led i sjukdomsbehandling

Figur 1. Antal personer per 100 000 invånare som fått tandvård som ett led i sjukdomsbehandling

Antal per 100 000 invånare som fått behandling minst en gång under perioden 2013-2016. Ålderstandardiserade siffror.

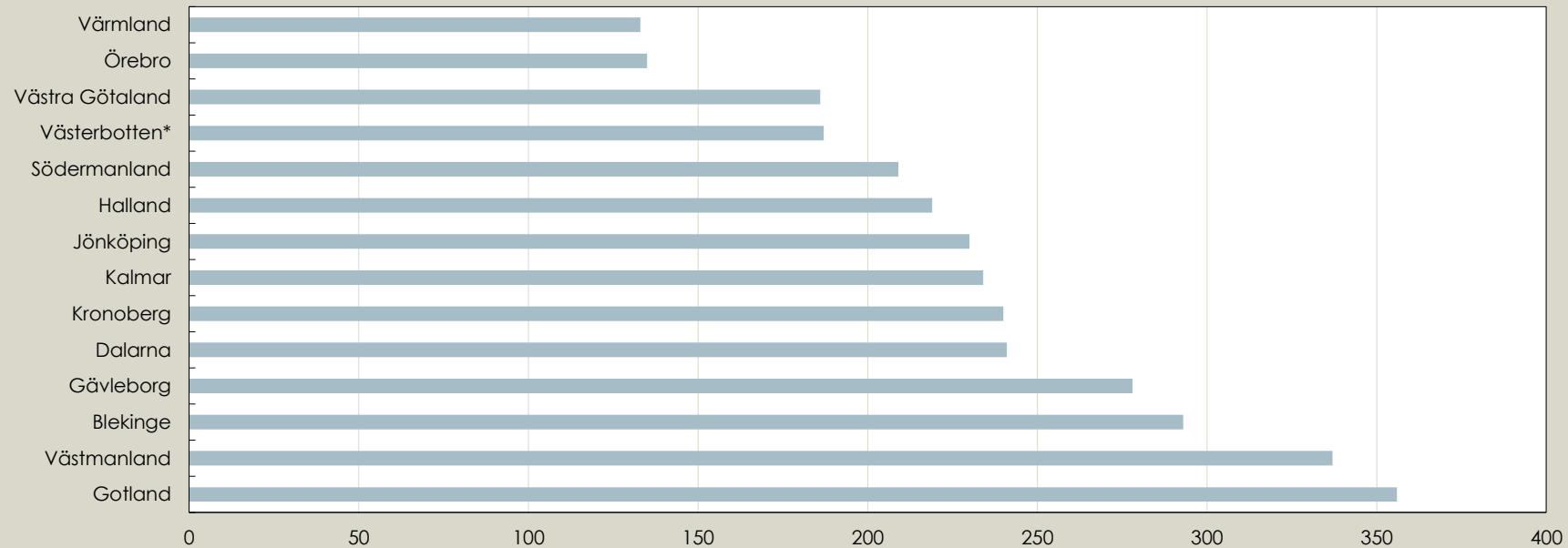

Källa: Statistik från Södermanland, Jönköping, Kronoberg, Kalmar, Gotland, Blekinge, Halland, Västra Götaland, Värmland, Örebro, Västmanland, Dalarna, Gävleborg och Västerbotten. *Västerbottens län landsting endast för 2015-2016.

Variationer mellan regioner i personer som fått tandvård vid långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning

Figur 2. Antal personer per 100 000 invånare som fått tandvård vid funktionsnedsättning

Antal per 100 000 invånare som fått behandling minst en gång under perioden 2013-2016. Åldersstandardiserade siffror.

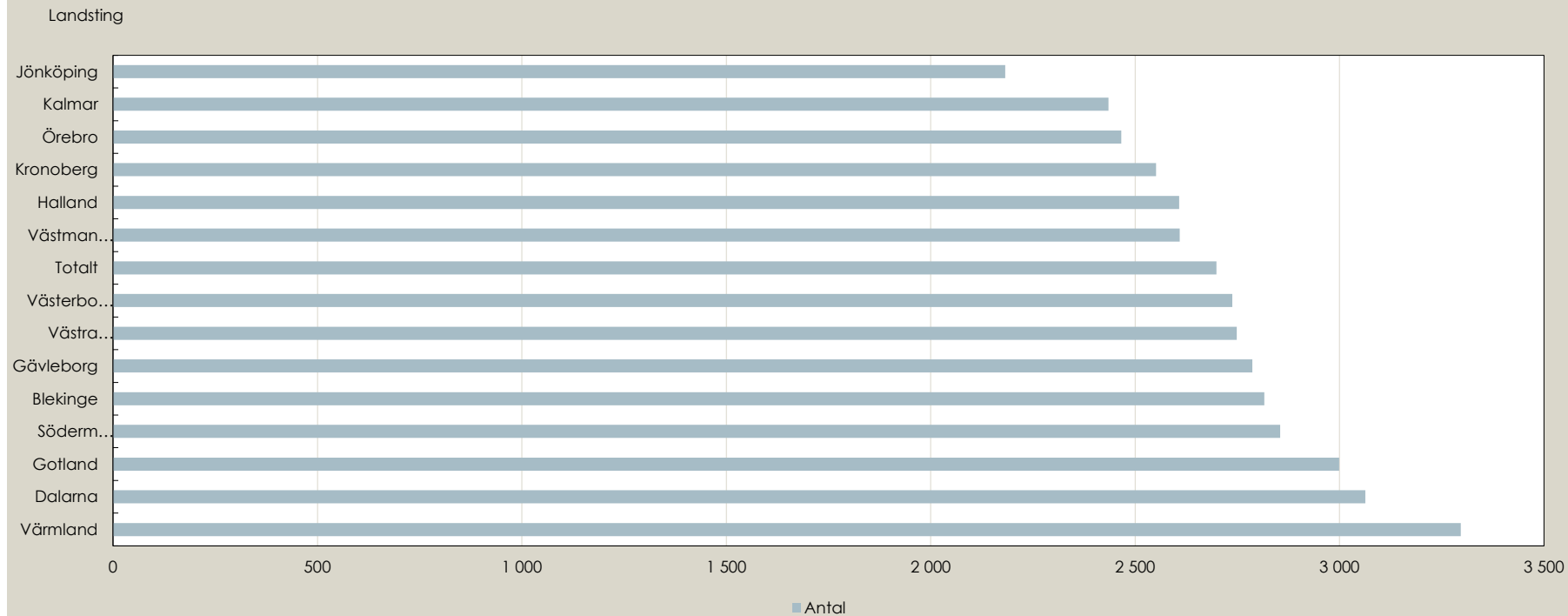

Källa: Statistik från Södermanland, Jönköping, Kronoberg, Kalmar, Gotland, Blekinge, Halland, Västra Götaland, Värmland, Örebro, Västmanland, Dalarna, Gävleborg och Västerbotten. Västerbottens läns landsting statistik endast för 2015-2016.

Variationer mellan regioner för personer som fått nödvändig tandvård

Figur 3. Antal personer som fått nödvändig tandvård per 100 000 invånare

Antal per 100 000 invånare som fått behandling minst en gång under perioden 2013-2016. Åldersstandardiserade siffror.

Källa: Statistik från Södermanland, Jönköping, Kronoberg, Kalmar, Gotland, Blekinge, Halland, Västra Götaland, Värmland, Örebro, Västmanland, Dalarna, Gävleborg och Västerbotten.
*Västerbottens län landsting endast för 2015-2016.

Resultat landstingsfinansierade tandvårdsstöden

- **Stora variationer mellan landstingen**
- **Regelverket är svårt att tolka**
- **Svårt att bedöma vilka personer som har rätt till tandvårdsstöd**
- **Krångligt förfarande kring läkarintyg**
- Begränsat vetenskapligt underlag för de undersökta sjukdomar och tillstånd som ingår i tandvårdsstöden
- Behov av kompetensutveckling hos vård- och omsorgspersonal om tandvård och munhälsa
- Färre män än kvinnor som nyttjar tandvårdsstöden.

Socialstyrelsens bedömning

- Svårt att tolka och tillämpa tandvårdsförordningen och att göra likvärdiga bedömningar
- Tandvårdsförordningen behöver genomgå en översyn och omfattande revidering för att den ska bli lättare att tillämpa och följa upp mot en mer kunskapsbaserad, jämlik och resurseffektiv vård.

Prioriteras tandvårdens resurser mot en god och jämlik tandvård?

Vad visar Socialstyrelsens kartläggning av hinder för samverkan mellan tandvård och hälso- och sjukvård?

När samverkan fungerar

Hinder för samverkan

- Tandvård och hälso- och sjukvård är två separata system med olika kultur, finansiering, ledning och styrning
- Tandvården integreras inte i befintliga och pågående processer för att skapa patientnytta genom samverkan
- Strukturer för samverkan saknas i stor utsträckning
- System för journalföring och e-tjänster är åtskilda
- Kunskapen brister och utbildningsmoment saknas om kopplingen mellan allmän hälsa och munhälsa

Prioriteras tandvårdens resurser mot en god och jämlik tandvård?

Tack för er uppmärksamhet!

**Mer information finns på:
www.socialstyrelsen.se**

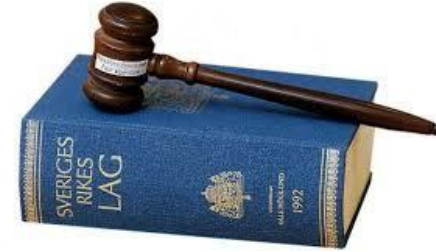
Särskilt tandvårdsbidrag

600kr/halvår förebyggande åtgärder

- 1) Muntorrhet pga långvarig läkemedelsbehandling
- 2) Muntorrhet pga strålbehandling (öron-, näs-, mun- el. halsregionen)
- 3) Sjögrens syndrom
- 4) Kronisk obstruktiv lungsjukdom
- 5) Cystisk fibros
- 6) Ulcerös colit
- 7) Crohns sjukdom
- 8) Tarmsvikt
- 9) Frätskador på tänderna och anorexia nervosa, bulimia nervosa eller gastroesofageal refluxsjukdom
- 10) Svårinställd diabetes
- 11) Dialysbehandling
- 12) Immunosuppression pga läkemedel
- 13) Organtransplantation

Tandvårdens styrning

Tandvårdslag (1985:125)

Mål för tandvården

2 § Målet för tandvården är en god tandhälsa och en tandvård på lika villkor för hela befolkningen.

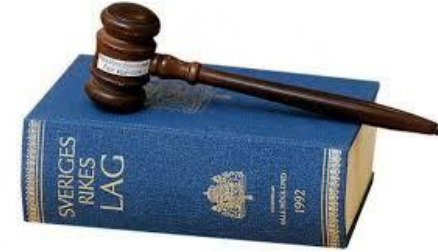
Krav på tandvården

3 § Tandvården ska bedrivas så att den uppfyller kravet på en god tandvård.

[.....]

Akuta fall ska behandlas med förtur.

Tandvårdens styrning

Lag (2008:145) om statligt tandvårdsstöd

Lagens tillämpningsområde och syfte

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om ersättning till vårdgivare för utförd tandvård (statligt tandvårdsstöd).

Statligt tandvårdsstöd lämnas i form av allmänt tandvårdsbidrag, **särskilt tandvårdsbidrag** och tandvårdsersättning. *Lag (2011:1189)*.

Tandvårdsförordning (1998:1338)

Förordningens tillämpningsområde

1 § I denna förordning finns bestämmelser om sådan tandvård som enligt 15 a § sjätte stycket tandvårdslagen (1985:125) ska **omfattas av hälso- och sjukvårdslagens (2017:30) bestämmelser om avgifter som avser öppen hälso- och sjukvård.**

Tabell 8. Andel i procent personer med ulcerös kolit och tandvårdsbesök under perioden 1 januari 2013 - 31 december 2016

Kön	Antal personer med ulcerös kolit*	Andel som inte besökt tandvården	Andel som gjort minst 1 besök då STB utnyttjades	Andel som inte utnyttjat STB för en STB-åtgärd bland samtliga som fått en STB-åtgärd utförd
Män	31 102	17	11	87
Kvinnor	29 947	12	15	83
Samtliga	61 049	14	13	85

Källa: Tandhälsoregistret och patientregistret, Socialstyrelsen. *Undersökningsgruppen är personer som fick sin diagnos ulcerös kolit mellan 1 januari 1997 och 31 december 2015, och som levde 31 december 2015 och var 20 år eller äldre 2013.

Resultat särskilt tandvårdsbidrag

- Få som tar del av STB sett i relation till det antal som beräknades vid införandet av bidraget 2013 (53 700 personer 2017 vs 285 600 personer)
- Krångligt förfarande kring läkarintyg för STB
- Begränsat vetenskapligt underlag
- Färre män än kvinnor som nyttjar tandvårdsstöden.